

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

นางวรรณิ มณฑารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-169-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017135

10313497

OPINIONS CONCERNING THAI ART CONSERVATION OF
UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF FINE ARTS,
RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY

Mrs. Vonnee Montharuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-169-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

โดย

นางวารณี มณฑารักษ์

ภาควิชา

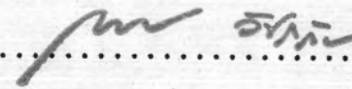
ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัมญา วงศ์อร่าม

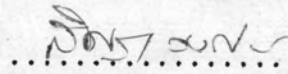
อาจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี

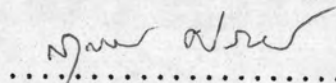
บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อาไพ ติรสสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัมญา วงศ์อร่าม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วัฒนะ จุฑะวิภาต)

วรรณิ มณฑารักษ์ : ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (OPINIONS CONCERNING THAI
ART CONSERVATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF FINE ARTS,
RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สัญญา วงศ์อร่าม, ดร. สลักชัย ศรีบุรี. 201 หน้า ISBN 974-579-169-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา คณะศิลปกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยในด้านบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรม
ไทย ด้านรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย และด้านการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรม
ไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาคณะศิลปกรรม ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษา 4 ภาควิชา
คือ ภาควิชาศิลปกรรม ภาควิชาศิลปประจําชาติ ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ และภาควิชาทัศนกรรม
โดยสุ่มตัวอย่างจํานวน 258 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประเมินค่า แบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดย
การหาค่าร้อยละ มีขมิ้มเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ไม่นั่นใจ
กับด้านรูปแบบ และวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย และเห็นด้วยกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์
ศิลปกรรมไทย นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ประชาชนขาดความรู้
ความเข้าใจ และไม่เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ขาดงบประมาณในการดูแลรักษาศิลปกรรมไทย
อีกทั้งกฎหมาย พระราชบัญญัติโบราณสถาน ศิลปโบราณวัตถุ ยังไม่รัดกุมเพียงพอ เพื่อเป็นการส่งเสริมใน
การดำเนินการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีการอบรมครู-อาจารย์และ
นักศึกษาศิลปะ ในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยให้มากขึ้น

ภาควิชาศิลปศึกษา.....
สาขาวิชาศิลปศึกษา.....
ปีการศึกษา2533.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

VONNEE MONTHARUK : OPINIONS CONCERNING THAI ART CONSERVATION OF UNDERGRADUATE STUDENTS, FACULTY OF FINE ARTS, RAJAMANGALA INSTITUTE OF TECHNOLOGY. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SANYA WONG-ARAM, Dip.Graphic Art(HOLLAND) ; SULAK SRIBURI, Ph.D. 201 pp. ISBN 974-579-169-5

The purpose of this research was to survey the opinions towards Thai art conservation of undergraduate students, Faculty of Fine Arts, Rajamangala Institute of Technology in the aspects of the role of Thai people in Thai art conservation, the procedures and method, and the promotion and dissemination of Thai art conservation.

The sample of this research was 258 undergraduate students majoring in Fine Arts randomly selected from the Department of Fine Arts, Traditional Arts, Applied Arts Design, and Arts and Crafts. The research instrument was constructed by the researcher in the form of questionnaire consisting of check list, rating scale and open-ended items. The obtained data were analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviation.

The research findings revealed that the students agreed with the role of people in Thai art conservation, the students were uncertain with the procedures and method in Thai art conservation and the students agreed with the promotion and dissemination of Thai art conservation. The majority of the students unanimously agreed with particular problems : people's lack of knowledge and understanding in Thai art conservation, devolving in Thai art conservation, lack of budget, lack of efficient law to protect the history monument and art objects. In service training courses in Thai art conservation for teachers and students showed increasingly be organized.

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติต *AS Sri*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Sanya Wong-Aram*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *Sulak SriBuri*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด รวมทั้งคณาจารย์ทุก ๆ ท่านในภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาเขตเพาะช่าง และสำนักบริการทางวิชาการและทดสอบสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับทุนมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

วราณี มณฑารักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	9
2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	10
แนวคิดและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในด้านการอนุรักษ์.....	20
สาเหตุของการเสื่อมสภาพและการสูญหายของศิลปกรรม.....	34
การอนุรักษ์ศิลปกรรม โบราณสถาน และศิลปโบราณวัตถุ.....	43
กฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถานและศิลปโบราณวัตถุ.....	59
การส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	67
การเรียนการสอนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	68
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 89
	ศึกษารรณคดีที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น..... 89
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... 89
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 90
	วิธีสร้าง เครื่องมือ..... 91
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 92
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 93
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 94
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 96
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 157
	สรุปผลการวิจัย..... 158
	อภิปรายผลการวิจัย..... 167
	ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย..... 174
	รายการอ้างอิง..... 176
	ภาคผนวก..... 187
	ประวัติผู้เขียน..... 201

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและคำร้อยละของแบบสอบถามที่นำไปแจกและได้รับกลับคืน จำแนกตามภาควิชา.....	93
2	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และ ภาควิชา.....	96
3	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และ ภาควิชา.....	97
4	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชาและ ภาควิชา.....	98
5	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีการศึกษา และภาควิชา.....	99
6	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสนใจต่อ การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย และภาควิชา.....	100
7	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความคิดเห็น เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย และภาควิชา.....	101
8	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสนใจต่อ วิชาศิลปสาขากลับวิชาศิลป์ไทย และภาควิชา.....	102
9	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน และภาควิชา.....	103
10	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสนใจ เกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองศิลปโบราณวัตถุสถาน และภาควิชา.....	104
11	จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพื้นความรู้ และภาควิชา.....	105
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษาคณะศิลปกรรม (4 ภาควิชา คือ ภาควิชาศิลปกรรม ภาควิชาศิลปประจำชาติ ภาควิชา ออกแบบศิลปประยุกต์ และภาควิชาหัตถกรรม) เกี่ยวกับบทบาทของประชาชน กับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษาคณะศิลปกรรม (4 ภาควิชา คือ ภาควิชาศิลปกรรม ภาควิชาศิลปะประจำชาติ ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ และภาควิชาหัตถกรรม) เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	110
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษาคณะศิลปกรรม (4 ภาควิชา คือ ภาควิชาศิลปกรรม ภาควิชาศิลปะประจำชาติ ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ และภาควิชาหัตถกรรม) เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	113
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปกรรม เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	116
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปกรรม เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	118
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปกรรม เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	121
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปะประจำชาติ เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	124
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปะประจำชาติ เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	127

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาศิลปประจำชาติ เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่ การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย.....	130
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ ศิลปกรรมไทย.....	133
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย..	135
23	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์ เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ ศิลปกรรมไทย.....	138
24	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาหัตถกรรม เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ ศิลปกรรมไทย.....	141
25	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา ภาควิชาหัตถกรรม เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ ศิลปกรรมไทย.....	143
26	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นนักศึกษา สาขาวิชาหัตถกรรม เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ ศิลปกรรมไทย.....	146